

5. Quamquam Tridentina Synodus prohibuit, quominus plures quam duo munus patrini gererent: tamen fieri potest, ut valide plures patrini sint, atque ita etiam cognationem spiritualem contrahant, sc. 1) si plures designati sunt iique omnes vere munere patrini funguntur, 2) si, nullo designato, plures sponte se pro patrinis ingerunt, et alias essentielles conditiones adimplent.

6. Si prolis ipsius pater aut mater eam baptizat extra casum necessitatis, multi tenent, cognationem spiritualem inter patrem et matrem contrahi, quae, si ex malitia ita actum sit, baptizanti *in poenam* auferat jus petendi debitum conjugale. Attamen secundum S. Alph. „sententia satis probabilis negat, eamque tenent Suarez, Viva, Pontius etc.“, atque idem recentiora decreta juris canonici videntur prorsus supponere, quamquam antiquitas severior disciplina vigeat: cf. etiam Mansella cap. III art. 1 n. 19.

Punctum III.

Cognatio legalis.

759 I. Hoc impedimentum, ex lege Romana civili desumptum, Ecclesia confirmante, vere evasit lex matrimonium dirimens. Inducitur per *adoptionem perfectam*, quae etiam arrogatio dicitur. V. Decretal. l. 4 tit. 12 ex Nicol. I. ad *consulta Bulgar.* „Si qua per adoptionem mihi soror esse coeperit, quamdiu durat adoptio, inter me et ipsam nuptiae consistere non possunt.“

Perfecta autem adoptio, quae sola dirimit matrimonium, et ab imperfecta distinguitur, has praecipue conditiones habet essentielles: 1) ut filius adoptivus in potestatem patris adoptivi transeat, desinatque esse plene sui juris, 2) ut non tantum sit haeres legitimus ab intestato, sed etiam *haeres necessarius*.

Quare ubi jura recentiora perfectam illam adoptionem ignorant seu essentialiter mutant, tale impedimentum evanuit. Si vero similes effectus, non essentialiter mutati, a lege civili adoptioni attribuuntur, pro impedimento standum est. Ceterum in dubio adeunda est S. Congregatio. Vide Gury-Ballerini II. n. 808 cum nota; *Instruct. matr. Austr.* § 28 et 29 Coll. Lac. V col. 1290 exigit solum transitum in potestatem adoptantis.

760 II. Personae vero, inter quas impedimentum dirimens exurgat, hae sunt:

1. Adoptans et adoptatus cum ejus descendentes, qui, stante adoptione, sunt aut erant sub adoptati potestate — est cognatio ex quasi-consanguinitate in linea recta.

2. Adoptatus et uxor adoptantis, et vice versa uxor adoptati et adoptans — est cognatio ex quasi-affinitate primi gradus in linea recta.

3. Adoptatus cum suis descendentes (ut supra in 1) et filii adoptantis sub ejus potestate constituti — est cognatio ex quasi-consanguinitate in linea collateralis.

III. Discrimen autem inter personas, quae n. 1 et 2, et eas, quae n. 3 comprehenduntur, illud est, ut inter personas sub n. 1 et 2 sit impedimentum *perpetuum*, quod sola dispensatione auferri possit; inter personas n. 3 impedimentum *temporaneum*, videlicet tamdiu, quamdiu

durat subjectio tum filiorum naturalium tum filii adoptivi sub potestate adoptantis. Cf. S. Alph. l. 6 n. 1027, Sanchez *de matrim.* l. 7 d. 63 n. 23, Schmalzgrueber lib. 4 tit. 12 n. 26.

Sanchez haec habet: „contrahere possunt, si *utervis* emancipatur“; ergo si solvitur adoptio, aut si filii (vel filiae) naturales viri alterum adoptantis ex patris potestate dimittuntur. Quibus vero modis adoptio solvatur praeter mortem patris adoptivi, videri debet ex legibus cujusvis regionis.

§ 10.

Impedimentum affinitatis.

I. Affinitas est vinculum propinquitatis, quod existit inter eum, 761 qui carnali copula alicui junctus erat, et inter hujus compartis consanguineos; ergo radix cujuslibet affinitatis est copula carnalis sive licita in legitimo matrimonio, sive illicita extra matrimonium.

Gradus autem et linea desumuntur ex gradu et linea consanguinitatis, ad quam affinitas relationem dicit.

II. Affinitas constituit impedimentum dirimens, si ortum habet ex copula licita, usque ad quartum gradum inclusive: cf. Conc. Later. IV. in Decretal. l. 4. tit. 14 cap. 8 „*Non debet*“ supra § 9 relatum; si ex copula illicita, usque ad secundum gradum inclusive tantum: ita Trid. l. c. cap. 4 „Praeterea sancta synodus eisdem et aliis gravissimis causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo et secundo gradu junguntur, restringit; in ulterioribus vero gradibus statuit, hujusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.“¹

III. Affinitas, quae post matrimonium initum oritur ex peccato viri cum consanguineis uxoris aut vice versa, matrimonium utique dirimere non potest, at si fuit cum consanguineis primi vel secundi gradus, reo adimit jus *petendi* debitum conjugale, obligatione *reddendi* illud parti innocenti manente intacta.

Uerior explicatio. Ad I. nota. 1. Qui carnalem copulam nun- 762 quam habuit, eos solos habet affines, qui cum suis consanguineis carnali copula juncti fuerunt. — Qui vero ipse copulam carnalem habuit, praeterea pro affinibus habet consanguineos suae compartis.

¹ In lege Mosaica affinitas impedimentum matrimonii creavit in primo gradu tantum, et in quibusdam casibus secundi gradus. Ecclesia autem paulatim hanc affinitatem extendit usque ad ipsius consanguinitatis limites; imo si quis secundas nuptias inierat, conjugem hujus secundi matrimonii secundi generis affinitate affinem faciebat consanguineis defuncti conjugis prioris, et sic porro ex tertiis nuptiis affinitas tertii generis oriebatur. — Verum haec omnia ad normam praesentem redacta sunt ab Innoc. III. in Later. Concilio et a Tridentino: imo major etiam reductio, ut notum est, est inter *Postulata* complurium PP. Vaticani Concilii.

2. Affinitas non parit affinitatem, ita ut duo consanguinei duas puellas, quae inter se consanguineae sint, ducere possint.

Ad II. 1. Ut affinitas oriatur, requiritur copula perfecta, de se ad generationem apta, qua fiant vero sensu „una caro“, vel qua fiat „sanguinum commixtio“, ut habetur ex Decr. Grat. caus. 27 q. 2 c. 18 „*Lex divinae*“. Aderit igitur semper, si facta fuerit conceptio, utcumque aliquid defuisse dicatur in ipso actu conjunctionis viri et mulieris: nam revera facti sunt una caro, quum ex carne viri et mulieris proles concipiatur. At sive ex causis notis, sive ex ignotis conceptio facta non est, aderit etiam tum affinitas, si copula ex parte viri completa fuit atque ex parte mulieris complementum spermationis accessit: sic enim haec sanguinum commixtio semper intellecta est, et quum tandem — maxime si aliud constituendae affinitatis momentum, sc. matrimonii rati, deest — tota ratio tum affinitatis tum ejus impedimenti ex ecclesiastica lege repetatur, huic communi, imo unanimi consensui in eruendo sensu legis plane standum est.

Imo haec copulae perfectio atque impedimentum affinitatis plane praesumitur, si constat de completo actu ex parte viri, i. e. si vir, perforato vase muliebri, semen emisit, mulier receperit: atque ita etiam in foro conscientiae judicandum est, nisi forte de defectu ex parte mulieris certo constet. Quodsi de hoc constet neque re ipsa secuta sit conceptio, non pauci sunt, qui negent, affinitatem contrahi, inter quos S. Alph. l. 6 n. 1075, et aliquo modo videtur etiam S. Thomas *suppl.* q. 55 a. 4 ad 2. idem sentire. Cf. etiam Sanchez lib. 7 d. 64 n. 10, Mansella c. III. art. II n. 5.

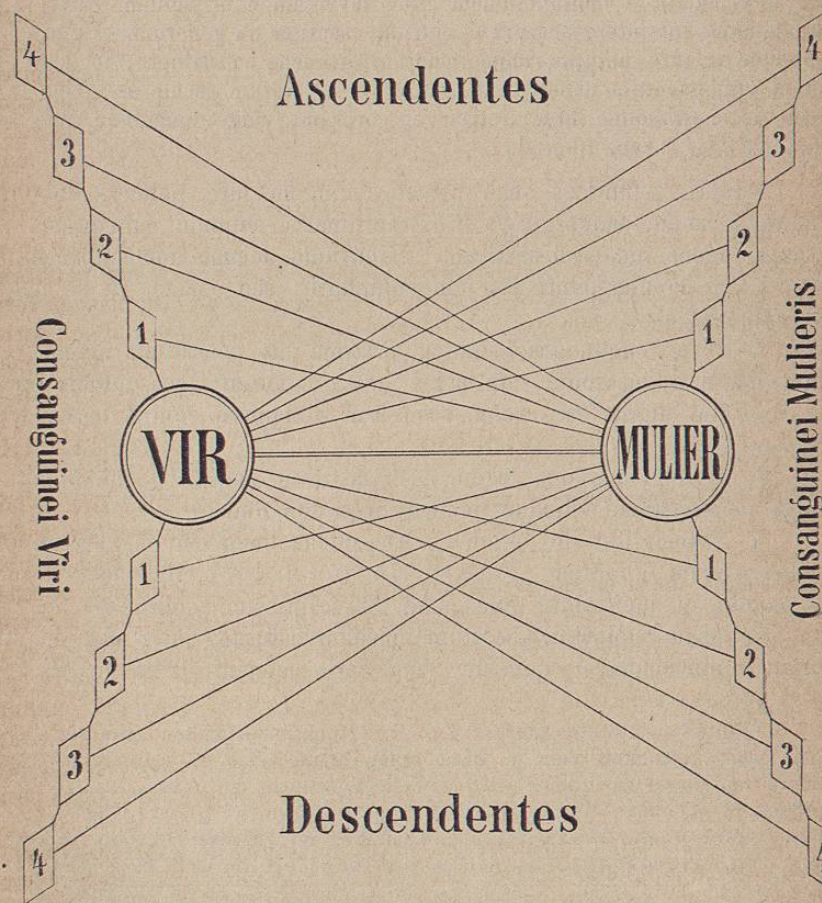
Si puer cum puella peccavit in aetate puerili, nota, quod Elbel (*de matr.* n. 255) et Gobat (tr. 9 n. 395) habent; sc. si alteruter est infra aetatem pubertatis, (quae est pro masculis circa annos quatuordecim, pro puellis circa annos duodecim), non praesumitur affinitas, quia non censentur apti, ita ut in dubio non censeantur impedimentum induxisse. Si vero *uterque* annos pubertatis attigit, affinitas praesumitur, si modo perfecta corporum conjunctio adfuerit: adeo ut probari debeat aliquis defectus in copula, ut radix affinitatis negari possit. Sanchez l. c. dicit: praesumitur seminis emissio, si adfuit vasis muliebris perforatio. — Verum in regionibus septentrionalibus non raro *probatio* pubertatis *nondum* secutae videtur afferri posse praecipue quoad puellam, vid. si fluxum menstruum multo post tandem prima vice passa fuerit.

2. Impedimentum dirimens ex matrimonio invalido exortum, quamquam ratione affinitatis fortasse dici debet solummodo usque ad secundum gradum extendi, practice tamen usque ad quartum gradum extenditur ratione publicae honestatis, de qua infra.

763 3. Quo jure affinitas matrimonium dirimat, non est extra controversiam, si de primo gradu lineae rectae quaeritur atque de ea affinitate agitur, quae ex legitimo matrimonio ortum ducit.

Sc. multi quidem ipsam affinitatem quamlibet, sive ex licito sive ex illicito commercio carnali ortam, naturale vinculum propinquitatis dicunt; Lugo vero (*resp. moral.* l. 1 dub. 40 n. 29) et Sanchez (l. 7 disp. 65 n. 9 et 10 et disp. 66 n. 3) dicunt affinitatem ex copula illicita esse affinitatem ecclesiasticam tantum, non naturalem; naturalem eam solam esse, quae ex *matrimonio* saltem putativo oriatur.

Gradus Affinitatis.

NB. Ut igitur invenias v. g. Petri et Berthae affinitatem, institue computum consanguinitatis sive inter Petri conjugem vel compartem et Bertham, sive inter Petrum et Berthae compartem.

Porro id certum est, quamcunque affinitatem mere ecclesiasticam seu ex copula illicita exortam, etsi includas primum gradum lineae rectae, ex solo jure ecclesiastico *impedimentum dirimens* constituere; deest enim omnis ratio, cur lex naturalis dicatur tale impedimentum statuere, insuper Summus Pontifex in hac re non raro dispensat, maxime post matrimonium specie-tenus contractum.

Item certum est, omnem naturalem affinitatem ex solo jure ecclesiastico dirimens impedimentum esse, si forte excipias primum gradum lineae rectae, i. e. conjunctionem inter novercam et privignum, vitricum et privignam, aut inter socerum et nurum, socrum et generum. Hunc enim gradum ex jure naturae impedimentum dirimens constituere, fortasse ali- quod fundamentum habet ex I Cor. 5, 1. — Ceterum recole ea, quae dicta sunt de matrimonio inter fratrem et sororem; vide etiam Ben. XIV. *de syn. dioec.* l. 9 cap. 13 n. 4¹.

⁷⁶⁴ Ad III. Affinitas, quae privet conjugem jure petendi debitum, quum *poena* sit, eaque gravis et extraordinaria, supponit culpam gravem contra legem qua ecclesiasticam. Hinc huic poenae non subjacent:

1. Si copula habita est non voluntarie, sed coacte, ut si mulier vi oppressa est.

2. Si ex metu gravi aliqua persona ad peccatum adacta est; quamquam enim libera non est a peccato coram Deo, tamen aliqua excusatione digna est, neque censetur deliquisse contra legem *qua humanam*.

3. Si quis nesciens legem ecclesiasticam peccavit; qui etiamtum legis ecclesiasticae violatae poenas luere non debet.

4. Probabiliter ille etiam ab ista poena incurrenda excusatur, qui *solum poenam* ignorabat. Ita S. Alph. l. 6 n. 1074, ubi vocat id satis probabile, et auctoritate plus quam 12 scriptorum confirmat.

Ceterum requiritur peccatum ejusdem naturae, quod alias ad affinitatem efficiendam requiritur. Qui vero poenam illam incurrit, *jus*

¹ Plura hac de re congescit Lugo l. c., ubi habes multos scriptores allatos, qui negant, affinitatem etiam in primo gradu lineae rectae ex legitimo matrimonio ortam impedimentum dirimens juris naturalis constituere, ut: Alex. Hal., Cajet., Pigh., Ledesma, Vega, Sa, Henriquez, Sanchez, Rebell., G. Hurtado, Bonacina, Diana; at etiam complures pro contraria sententia, inter quos S. Thom., S. Antonin., Victoria, Catharin., Dom. et P. Soto, Navarr., Covarruv., Valent., Vasquez, Bellarm., Gregor. et Ludov. Lopez, Sylvius, Laym., Tanner etc. Sed id insuper ad favorem posteriori sententiae conciliandum accedit, quod afferuntur decreta in pluribus conciliis Limens. anno 1552, 1567, 1583 lata, et a Sixto V. et Paulo V. confirmata, quibus praecipitur prorsus, ejusmodi matrimonia inter tales affines in infidelitate contracta post baptismum, tamquam irrita, nullatenus esse sustinenda. In secunda synod. cap. 38 sic statuitur: „Ut qui in infidelitate contraxerat matrimonium cum sua noverca, vel cum sorore, vel cum aliqua in linea recta sibi conjuncta, ante baptismum separetur, quum naturali lege ejusmodi matrimonia reprobentur: si vero matrimonium contraxerat in gradibus solum Ecclesiae prohibitis, suscepto postea baptismo, rati- ficentur ejusmodi matrimonia.“

Nihilominus haec auctoritas tanta non est, ut controversiam inter theologos plane solvere debeat. Cf. etiam Mansella l. c. n. 12.

matrimoniale seu copulam petere non potest, nisi dispensatione obtenta: v. S. Alph. l. 6 n. 930 et 1070 sqq.

Patet autem, ejusmodi privationem juris non incurri, si v. g. vir peccat cum suis consanguineis, quia per hoc affinitas cum uxore non inducitur.

§ 11.

Impedimentum publicae honestatis.

I. Publica honestas est impedimentum affinitati simile¹. Loco ⁷⁶⁵ enim carnalis conjunctionis, quae radix affinitatis est, sume matrimo- nium nondum consummatum aut sponsalia valida, et habes pro affini- tate publicam honestatem.

II. Publica honestas ex sponsalibus orta dirimit matrimonium in *primo* gradu tantum, seu cum sponsi resp. sponsae consanguineis in primo gradu, i. e. cum ejus matre, sororibus, filiabus, resp. cum sponsi patre, fratribus, filiis.

III. Publica honestas ex matrimonio non consummato orta nullam mutationem et restrictionem ex jure Trid. passa est; quapropter inducitur secundum jus antiquum Lateranense usque ad *quartum* gra- dum inclusive, idque etiam ex matrimonio invalido. Ita plane constat ex Constit. S. Pii V. „*Ad Romanum*“ 1. Julii 1568.

Explicatio. Nota ad I. 1. Publica honestas certissime ex sola lege ecclesiastica matrimonium dirimit; quare a quolibet gradu dispen- satio dari potest a S. Pontifice, si modo sponsalia valida non obstant, quominus licite detur.

2. Sive sponsalia sunt publica et solemnna, sive privata, si modo valida sunt, hoc quoad impedimentum publicae honestatis idem est.

Ad II. 1. Sponsalia conditionata *ante conditionem impletam* impe- dimentum honestatis non inducunt. Qui ergo antea cum sorore sponsae matrimonium init, peccare potest propter non expectatam conditionis impletionem, at valide contrahit matrimonium; conditione verificata, pro- babiliter tum non oritur publica honestas, quia sponsalia priora censentur extincta (cf. n. 669): quodsi contrariam opinionem praeferas, tamen illa publica honestas, quum contractum jam antea sit matrimonium, vix amplius attenditur, eo quod matrimonium validum dissolvere nequeat neque ejus usum impediatur.

2. Sponsalia, quum primum valida fuerint, etsi postea juste sol- vuntur, impedimentum publicae honestatis efficiunt; quare ab ecclesia-

¹ Impedimentum hoc, quod etiam quasi-affinitas vocatur, in jure Romano civili vigeat intra primum gradum: quod Ecclesia videtur recepisse atque ita suum impe- dimentum dirimens fecisse: at paulatim illud extendit ad omnes gradus verae affinitatis et consanguinitatis, qui jure ecclesiastico matrimonium dirimebant; reductis autem illis, etiam publicae honestatis impedimentum ab Innoc. III. reducebatur, atque Tridentinum denuo restrictionem fecit. „Justitiae publicae honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sancta synodus prorsus tollit. Ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant.“ Sess. 24 *de ref. matr.* cap. 3.

stica auctoritate dispensatio concedatur oportet, ut impedimentum illud, si matrimonio intento obstat, tollatur¹.

⁷⁶⁶ Ad III. 1. Matrimonium etiam invalidum, ut n. III. dicitur, impedimentum publicae honestatis inducit, modo externam speciem matrimonii habeat: ita *saltem* est, quando in facie Ecclesiae matrimonium est contractum.

2. De matrimonio vero *civili* tantum et de matrimonio *utcumque clandestino* in iis locis, ubi impedimentum clandestinitatis viget, idem dici non potest. Per se enim consensus in tale matrimonium est voluntas meri et putidi concubinatus. Id de matrimonio catholicorum certum est ex decreto 17. Martii 1879 a Leone XIII. confirmato: vide Acta S. Sedis vol. 12 p. 176. At de haereticorum matrimoniis idem non dixerim. Nam si illi sibi persuadent, se hoc modo verum matrimonium contrahere, videtur in favorem matrimonii vel potius externae veri matrimonii apparentiae iudicium ferendum esse.

3. In certis autem casibus matrimonium invalidum non producit impedimentum publicae honestatis. Haec igitur imprimis notatu digna sunt: a) Non oritur publica honestas, si matrimonium *nullum est ex defectu veri consensûs*, v. g. si consensus *fictus* probari potest, vel si quis *ex metu* consensit. b) Nunquam oritur impedimentum publicae honestatis *in praedictum prioris sponsae* (vel sponsi). — Utrumque sequitur ex decretal. l. 4 cap. *unic.* in 6. Cf. etiam Feije n. 384 et seq. et Del Vecchio II. n. 974 disputantem quaestionem, utrum sponsalia secunda post priorum sponsalium legitimam solutionem facta impediant reditum ad priora: quod sane non *ita* negari potest, sicut negandum est, si priora sponsalia rite soluta non fuerint. — c) Si matrimonium invalidum fuit *ex defectu aetatis*, publica honestas computatur non quasi ex matrimonio, sed *quasi ex sponsalibus*, i. e. restringitur ad primi gradûs consanguineos; nam ejusmodi consensus de praesenti ab impuberibus datus transit *jure* in consensum de futuro, seu in valida sponsalia. Vide *de despons. impuberum* decretal. l. 4 tit. 2 c. 14 „*Tuae nobis*“.

Quare: 1. Qui sponsalia contraxit cum Anna et peccavit cum Bertha ejus sorore, neutram ducere potest sine dispensatione: non Annam, propter affinitatem; non Bertham, propter publicam honestatem.

2. Idem vero, si cum Bertha matrimonium attentasset, carnali copula neque antea neque postea cum ea habita, ad Annam quidem redire et posset et deberet, cum reliquis autem Berthae consanguineis usque ad quartum gradum inclusive ne valide quidem matrimonium inire posset.

3. Imo in casu secundo ne cum Anna quidem videtur postea contrahere posse, si ante matrimonium cum Bertha invalide in initum juste soluta erant priora sponsalia, quae cum Anna fecerat.

§ 12.

*Impedimentum criminis*².

⁷⁶⁷ Crimina, propter quae impedimentum dirimens statuitur, sunt: adulterium, conjugicidium, raptus. De ultimo crimine postea dic-

¹ Si vero v. g., Caji cum Bertha sponsalibus solutis, Berthae soror nascitur, Cajum postea hanc ducere posse, quippe quae nunquam ipsius sponsae consanguinea fuerit, videtur mihi recte notari a Weber, *kanon. Ehehindernisse* § 11 (ed. 4 pag. 126).

² Haec impedimenta tum potissimum ab Ecclesia coeperunt sustineri, quum disciplina poenitentialis ab antiquo rigore relaxata erat. Quum enim sub illius

turi sumus, quum ibi non solius criminis causa impedimentum statuatur.

Quod ad adulterium et conjugicidium attinet, haec statuta habes jure vigente, Decretal. l. 4 tit. 7 cap. 7: „Licet autem, vivente uxore legitima, praedictam M. vir adulter G. sibi copulare nequiverit in uxorem, quia tamen uxore defuncta, utpote a lege ipsius solutus, in eandem M. de novo potuit matrimonialiter consentire, *dummodo non praestiterit fidem adulterae, vel machinatus fuerit in mortem uxoris*: mandamus, quatenus, si est ita, eidem G., ut supradictae M. affectu adhaereat conjugali, licentiam concedatis;“ cap. 6: „quod nisi alter eorum in mortem uxoris defunctae fuerit machinatus, vel ea vivente sibi fidem dederint de matrimonio contrahendo, legitimum iudices matrimonium supradictum.“ Ergo:

I. Primum crimen, quod impedimentum dirimens inter duos inducit, est: Adulterium cum fide mutuo data de matrimonio post mortem compartis contrahendo.

Conditiones, quae adesse debent, ut dici possit impedimentum subsistere, sunt: 1) Adulterium *formale* ex utraque parte: ita ut ignorantia alterutrius peccantium impedimentum auferat. Ita colligitur ex Decretal. l. c. cap. 1, ubi S. Pontifex virum non esse separandum decernit a muliere, quam stante suo matrimonio priore cognoverat, sed matrimonii *ignaram*; atque ex communi DD. sententia confirmatur: v. S. Alph. l. 6 n. 1036 V.

2) Adulterium *consummatum*. Nam odiosa sunt stricte sumenda, nec vocatur stricto sensu adulterium, nisi copula consummata: imo S. Alph. l. c. IV, dicit „merito probabilem“ opinionem, quae requirit consummationem ex utraque parte, seu completum actum etiam ex parte mulieris. Quare si mulier completionem actûs certo cohibuerit — nisi forte conceptio secuta sit — possit aliquis auctoritate tanta confusus impedimentum *nullum* considerare; et si haec sententia in se falsa esset, Ecclesia suppleret.

3) *Promissio* futuri matrimonii debuit esse *seria* ex utraque parte, et aliquo modo *acceptata*: seu debet promissionis esse acceptatio talis, quae repromissionem quoque indicet: ita ut verum sit, eos fidem sibi dedisse. Ita cum S. Alphonso l. c., Bellarm., Elbel, Holzmann, Laym. alique, quidquid dissentit Tambur., scriptor alioqui satis benignus, *de matr.* (impedim.) cap. 6 § 3 n. 3.

4) Promissio debet cum adulterio ita conjungi, ut utrumque *tempore ejusdem matrimonii* factum sit: quare aut debet promissio subsequi adulterium, aut, si antecessit, debuit ante adulterium non esse retractata.

NB. Idem impedimentum dirimens habetur, si loco „mutuae promissionis“ adest *matrimonium attentatum*: v. Lacroix l. 6 part. 3 n. 621, S. Alph. n. 1042; ita ex Decretal. l. 4 tit. 7 cap. 2 „*Significavit*“ et cap. 4 „*Ex literarum*“.

rigoris et fervoris tempore istiusmodi crimina potius a *quolibet* matrimonio excluderent atque perpetuae poenitentiae reum addicerent, frustra fere haec lex irritans esset statuta.